

# ÅLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

1999

Nr 7

Nr 7

## LANDSKAPSLAG

### om ändring av landskapslagen om lagtingsval och kommunalval

Föredragen för Republikens President den 5 februari 1999

Utfärdad i Mariehamn den 18 februari 1999

I enlighet med lagtingets beslut<sup>1)</sup>

**upphävs** i landskapslagen den 30 december 1970 om lagtingsval och kommunalval (39/70) 28 § 2 mom., 36 §, 54b § 2 mom. 3 punkten, 54d § 2 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 2 mom., samt 80, 81 och 82 §§,

av dessa lagrum 28 § 2 mom., 54b § 2 mom. 3 punkten, 54d § 2 mom. samt 80, 81 och 82 §§ sådana de lyder i landskapslagen den 6 augusti 1987 (58/87) samt 36 § sådan den lyder i landskapslagarna den 10 april 1979 (20/79) och den 6 augusti 1987,

**ändras** 2 § 1 och 4 mom., 2a §, 4 § 1 mom., 5 § 3 mom., 6 § 1, 3 och 5 mom., rubriken för 3 kap., 8 - 18 §§, 19 § 2 mom., 20 § 1 och 2 mom., 21, 22, 27, 29 och 31 §§, 33 § 1 och 2 mom., 34 § 2 mom., 35 § 1 och 3 mom., 35a § 1, 3 och 5 mom., 35b § 1, 2 och 3 mom., 48 § 5 mom., 49 § 1 mom. 7 punkten, 51 § 3 mom., 51a § 1 och 3 mom., 52 § 1 mom., 53 § 1 mom., 54b § 1 mom., 2 mom. 2 punkten och 3 mom., 54c § 1 mom., 54d § 1 mom., 54e § 1 och 4 mom., 55 § 1 och 2 mom., 55a §, 58 § 1 mom. 4 punkten, 64 § 4 mom., 72 §, 74 § 1 mom., 74b § 1, 2 och 3 mom., 74c § 1 och 2 mom., 75 § 1 och 2 mom., 75b-76 §§, 77 § 2 mom., 78 och 79 §§, 83 § 1 och 2 mom. samt 85 och 87 §§,

av dessa lagrum 29 §, 74b § 3 mom. och 75 § 1 mom. sådana de lyder i landskapslagen den 10 april 1979, 5 § 3 mom., 6 § 1, 3 och 5 mom., 8 § 1 mom. 1 och 2 punkten och 2 mom., 12 § 1-4 och 6 - 7 mom., 13 - 16 §§, 17 § 3 mom., 18 §, 21 och 22 §§, 27 §, 33 - 35b §§, 49 § 1 mom. 7 punkten, 52 och 53 §§, 54b - 54d §§, 54e § 1 mom., 55 § 2 mom., 64 §, 74 § 1 mom., 74b § 1 och 2 mom., 74c § 2 mom., 75 § 2 mom.,

75b-76 §§ och 83 § sådana de lyder i landskapslagen den 6 augusti 1987, 20 § 1 mom., 31 §, 51a § 1 mom., 54e § 4 mom., 55 § 1 mom., 55a §, 74c § 1 mom., 78 § och 87 § 1 mom. sådana de lyder i landskapslagen den 21 juni 1990 (39/90), 2 § 1 och 4 mom., 2a §, 9 § 1 mom., 10 och 11 §§ samt 12 § 5 mom. sådana de lyder i landskapslagen den 7 mars 1991 (13/91), 51 § 3 mom. och 51a § 3 mom. sådana de lyder i landskapslagen den 26 november 1992 (58/92) samt 8 § 1 mom. 3 punkten och 3 mom., 9 § 2 mom. och 79 § sådana de lyder i landskapslagen den 23 augusti 1994 (63/94), samt

**fogas** till lagen nya 7a, 8a, 14a, 14b och 18a §§, till 20 §, sådan den lyder i landskapslagarna den 6 augusti 1987 och den 21 juni 1990, ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., till 27 §, sådan den lyder i landskapslagen den 6 augusti 1987, ett nytt 2 mom., varvid det ändrade 2 mom. blir 3 mom., till lagen ett nytt 4a kap., till 31 §, sådan den lyder i landskapslagen den 21 juni 1990, ett nytt 2 mom., en ny 39a §, till 54c §, sådan den lyder i landskapslagen den 6 augusti 1987, nya 2 - 4 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 5 mom., till 55a §, sådan den lyder i landskapslagen den 21 juni 1990, ett nytt 2 mom. samt till 87 §, sådan den lyder i landskapslagen den 21 juni 1990, ett nytt 3 mom. som följer:

#### 2 §

Val förrättas i varje kommun. Kommunen utgör ett röstningsområde om det inte av särskild orsak är erforderligt att dela in kommunen i flera röstningsområden. Kommunfullmäktige skall vid behov fatta beslut om indelning i röstningsområden. Beslutet träder i kraft den 15 oktober

<sup>1)</sup> Ls framst. nr 28/1997-98  
Lu bet. 4/1998-99

om beslutet fattats senast i april samma år. Ett beslut som fattas senare träder i kraft den 15 oktober följande år. Är röstberättigad inte antecknad vid någon fastighet bestämmer fullmäktige till vilket röstningsområde han skall hänföras.

I Ålands förvaltningsdomstols beslut i ärendet som avses i denna paragraf får ändring inte sökas genom besvär.

#### 2a §

Kommunstyrelsen skall underrätta länsstyrelsen på Åland i egenskap av registerförvaltningens lokalmyndighet och landskapsstyrelsen om indelningen i röstningsområden och den plats där röstning skall ske.

#### 4 §

Landskapsstyrelsen skall i god tid före valet tillsätta en **centralnämnd för lagtingsvalet**, bestående av en ordförande och fyra ledamöter, av vilka en förordnas till vice ordförande, samt fyra ersättare. En ledamot skall ha avlagt juridisk slutexamen vid universitet eller därmed jämförbar högskola samt ha erfarenhet av domaruppgifter eller förtrogenhet med de rättsområden som berör rösträtt.

#### 5 §

I kommunal centralnämnd eller i valnämnd som avses i 6 § 1 mom. har en företrädare för kommunstyrelsen inte rätt att vara närvarande, inte heller kommunstyrelsens ordförande eller kommundirektören.

#### 6 §

Kommunfullmäktige skall under valåret i god tid före valen för varje röstningsområde tillsätta en **valnämnd** bestående av fem ledamöter, av vilka en utses till ordförande och en till vice ordförande. Kommunfullmäktige utser minst tre ersättare som uppställs i den ordning de avses träda in i stället för de ordinarie ledamöterna.

Kommunfullmäktige skall under valåret i god tid före valen för inrättningar som avses i 50 § 1 mom. utse en eller flera **valbestyrelser** bestående av tre ledamöter, av vilka en utses till ordförande och en till vice ordförande. Kommunfullmäktige utser minst tre ersättare som uppställs i den ordning de avses träda in i stället för de ordinarie ledamöterna.

Valnämnden respektive valbestyrelsen är beslutför då tre ledamöter är närvarande.

### 3 kap.

#### Rösträttsregister och vallängder

##### 7a §

Med **valregistermyndighet** avses landshapsstyrelsen om funktionen inte har överförts på en riksmyndighet genom en överenskommelseförordning.

##### 8 §

Valregistermyndigheten skall senast **den måndag som infaller den 41 dagen före valdagen** upprätta ett register, i vilket införs varje person som enligt uppgifterna i befolkningsdatasystemet och hembygdsrättsregistret är röstberättigad i de kommande valen (**rösträttsregister**).

Uppgifterna intas i rösträttsregistret sådana de är i befolkningsdatasystemet och hembygdsrättsregistret den 1 september klockan 24.00. För varje röstberättigad antecknas

- 1) personbeteckning,
  - 2) fullständigt namn,
  - 3) postadress,
  - 4) hemkommun enligt lagen om hemkommun (FFS 201/1994),
  - 5) åländsk hembygdsrätt,
  - 6) röstningsområde,
  - 7) vallokal på valdagen och adressen till vallokalen,
  - 8) datum för införande i rösträttsregistret och
  - 9) huruvida personen har rösträtt i lagtingsvalet eller i kommunalvalet eller i båda valen.
- Hemkommun, åländsk hembygdsrätt och i vilket val personen har rösträtt anges på ett av följande sätt:

1) Personen har åländsk hembygdsrätt och har sin hemkommun i landskapet. Personen har rösträtt i båda valen.

2) Personen har åländsk hembygdsrätt men har inte sin hemkommun i landskapet, varvid i stället hans senaste hemkommun i landskapet eller hans folkbokföringskommun enligt lagen om hemkommun och det röstningsområde han senast tillhört antecknas. Personen har rösträtt i lagtingsvalet.

3) Personen saknar åländsk hembygdsrätt men har sin hemkommun i landskapet och har rösträtt i kommunalvalet enligt landskapslagen om rösträtt och valbarhet i kommunalval för personer som saknar åländsk hembygdsrätt (63/97). Därvid antecknas personens hemkommun, från vilken tidpunkt han utan avbrott haft en kommun i landskapet som sin hemkommun

och hans medborgarskap, om han inte är finsk medborgare.

#### 8a §

Efter att rösträtsregistret har upprättats antecknar valregistermyndigheten följande uppgifter i registret vid en röstberättigad person:

1) Om personen har avlidit eller dödförklarats efter att rösträtsregistret upprättades antecknas dödsfallet.

2) Om personen har framställt ett rättelseyrkande och det är anhängigt antecknas det. Om yrkandet är avgjort antecknas hur det har avgjorts.

3) Om personen saknar rösträtt enligt en korrigering som gjorts i enlighet med 14 § antecknas detta.

4) Om den röstberättigade har röstat under förtidsröstningstiden antecknas det med omnämnande av om han röstat i lagtingsvalet eller i kommunalvalet eller i båda valen.

En anteckning om förtidsröstning kan göras även av de funktionärer och myndigheter som nämns i 17 §.

#### 9 §

Landskapsstyrelsen skall i mån av möjlighet i god tid före valet på lämpligt sätt underrätta alla i kommunalvalet röstberättigade personer som inte har åländsk hembygdsrätt om de bestämmelser som gäller för utövande av rösträtten och rätten att kandidera.

#### 10 §

Landskapsstyrelsen utarbetar över var och en som har införts i rösträtsregistret ett **röstkort**, som innehåller följande uppgifter:

1) den röstberättigades fullständiga namn, hemkommun, röstningsområde och vallokal på valdagen samt adressen till vallokalen, dock så att hemkommunen ersätts med folkbokföringskommun eller senaste hemkommun i landskapet i de fall som nämns i 8 § 3 mom. 2 punkten,

2) den röstberättigades adress som den är införd i befolkningsdatasystemet den 1 september klockan 24.00,

3) valen, valdagen och tidpunkten för förtidsröstningen,

4) kontaktuppgifter för valregistermyndigheten, centralnämnden för lagtingsval och den kommunala centralnämnden,

5) de register eller datasystem som röstkortets uppgifter grundar sig på,

6) anvisningar om kortets användning och om förfarandet vid röstning samt

7) huruvida personen har rösträtt i lagtingsvalet eller i kommunalvalet eller i båda valen.

Röstkortet skall kunna användas som följ-

brev vid förtidsröstningen. Röstkortet kan dessutom uppta uppgifterna i 8 § 2 och 3 mom. samt 8a § i optiskt läsbar form i den utsträckning som behövs.

Landskapsstyrelsen ser till att röstkortet sänds ut till de röstberättigade vilkas adress är känd senast **den torsdag som infaller den 31 dagen före valdagen**.

#### 11 §

De i 8 § 2 och 3 mom. nämnda uppgifterna i rösträtsregistret med undantag för personbeteckningarna finns tillgängliga för granskning hos eller fås avgiftsfritt per telefon från valregistermyndigheten under tjänstetid från och med **den torsdag som infaller den 38 dagen före valdagen**. Landskapsstyrelsen kan bestämma att uppgifterna skall finnas tillgängliga för granskning också på andra ställen under samma tid.

Valregistermyndigheten kan ge utdrag ur rösträtsregistret. Om utdraget ges till någon annan än den som utdraget gäller eller i denna lag avsedd myndighet skall personbeteckningen utelämnas. Utdraget ges avgiftsfritt till den som utdraget gäller och till i denna lag avsedd myndighet.

Landskapsstyrelsen informerar på lämpligt sätt om tillhandahållandet av uppgifter ur rösträtsregistret och om hur ett rättelseyrkande skall framställas samt att det behandlas av centralnämnden för lagtingsval.

#### 12 §

Den som anser att han obehörigen har utelämnats ur rösträtsregistret eller att en anteckning i rösträtsregistret om honom är oriktig kan framställa ett skriftligt rättelseyrkande. Rättelseyrkandet inlämnas hos valregistermyndigheten senast **den måndag som infaller den 20 dagen före valdagen före klockan 16.00**.

Ett rättelseyrkande får också grundas på omständigheter som inträffat efter att rösträtsregistret upprättades och som påverkar vederbörande persons rösträtt.

Om en röstberättigads flyttningsanmälan enligt lagen om hemkommun inkommer till den lokala registermyndigheten senare än den 1 september kan den röstberättigade inte på grundval av denna flyttningsanmälan yrka på rättelse av i 8 § 2 mom. 3-6 punkten nämnda uppgifter om honom.

Ett rättelseyrkande kan framställas på en blankett vars formulär fastställts av landskapsstyrelsen. Landskapsstyrelsen skall tillse att sådana blanketter finns på kommunkanslierna och på de ställen där uppgifterna i

rösträttsregistret finns tillgängliga.

Kommunen skall på begäran bistå den som framställer ett rättelseyrkande genom att utan dröjsmål vidarebefordra ett rättelseyrkande till valregistermyndigheten.

Valregistermyndigheten skall utan dröjsmål vidarebefordra rättelseyrkandet jämte för avgörandet nödvändig utredning som finns i dess besittning till centralnämnden för lagtingsval för avgörande.

Om ett rättelseyrkande ingetts direkt till centralnämnden för lagtingsval skall den själv-  
mant skaffa nödvändig utredning.

### 13 §

Centralnämnden för lagtingsval skall utan dröjsmål behandla och avgöra inlämnade rättelseyrkanden. Rättelseyrkandena skall vara avgjorda senast **den torsdag som infaller den 17 dagen före valdagen**.

Den som framställt rättelseyrkandet skall utan dröjsmål delges beslutet jämte besvär-  
sanvisning. Beslutet skall sändas per post som rekommenderad försändelse men kan även delges på annat bevisligt sätt om det inte medför dröjsmål.

Om beslutet innebär att personen i fråga införs i rösträttsregistret, skall centralnämnden för lagtingsval samtidigt tillställa honom ett sådant röstkort som nämns i 10 §.

Är mottagarens postadress inte känd skall beslutet anslås på landskapsstyrelsens anslagstavla fram till valdagen. Personbeteckningen får inte framgå i anslaget. Om beslutet gäller att personen saknar rösträtt skall grunden för yrkandet och för beslutet inte anges i anslaget.

### 14 §

Anser centralnämnden för lagtingsval att någon utan laglig grund har utelämnats ur rösträttsregistret eller tagits in i det eller att en anteckning i rösträttsregistret är oriktig har centralnämnden rätt att på eget initiativ fatta beslut om korrigering av registret. Korrigeringen sker genom att foga personen till rösträttsregistret, anteckna att personen saknar rösträtt eller rätta den oriktiga anteckningen.

När någon har antecknats sakna rösträtt skall beslutet jämte besvär-  
sanvisning delges personen i fråga på det sätt som bestäms i 13 § 2 mom.

När någon fogas till rösträttsregistret skall ett i 10 § avsett röstkort utan dröjsmål sändas till honom.

Vid rättelse av en oriktig anteckning som gäller en person som är införd i rösträttsregistret skall personen i fråga utan dröjsmål under-

rättas om rättelsen, om detta inte är uppenbart onödigt.

### 14a §

Centralnämnden för lagtingsval kan delegera behandlingen och avgörandet av rättelseyrkanden och de korrigeringar som avses i 14 § till en ledamot av nämnden eller till en person som nämnden anställt för detta ändamål.

Beslutsprotokollet i ett ärende gällande rättelseyrkande undertecknas av den person till vilken beslutanderätten överförs.

Centralnämndens beslut om delegering av beslutanderätten kan inte överklagas.

### 14b §

Centralnämnden för lagtingsval skall tillse att av dess avgöranden föranledda ändringar genast görs i rösträttsregistret. Valregistermyndigheten skall genast införa ändringarna i registret.

Ändringar i rösträttsregistret skall göras senast **den fredag som infaller den 16 dagen före valdagen klockan 12.00**.

### 15 §

Över centralnämndens för lagtingsval beslut genom vilket ett rättelseyrkande har förkastats eller lämnats utan prövning och över centralnämndens beslut enligt 14 § får besvär anföras hos Ålands förvaltningsdomstol. Berättigad att anföra besvär är den person som beslutet gäller.

Besvären skall anföras senast den sjunde dagen efter den dag då personen i fråga har delgetts beslutet eller den dag då beslutet anslags på anslagstavla på det sätt som sägs i 13 § 4 mom. En besvärsskrift som riktas till förvaltningsdomstolen kan tillställas valregistermyndigheten eller centralnämnden för lagtingsval för vidarebefordran till förvaltningsdomstolen.

Förvaltningsdomstolen skall utan dröjsmål underrätta ändringssökanden och centralnämnden för lagtingsval om sitt beslut. Om beslutet innefattar att någon skall införas i rösträttsregistret eller att uppgifterna om honom skall ändras, skall förvaltningsdomstolen även underrätta valregistermyndigheten om beslutet. Om förvaltningsdomstolen meddelar ett sådant beslut senare än fjärde dagen före valdagen klockan 19.00, skall domstolen dessutom utan dröjsmål sända beslutet till den kommunala centralnämnden, som skall foga beslutet till den i 18 § nämnda vallängden.

Förvaltningsdomstolen skall meddela valregistermyndigheten även i det fall att besvären har förkastats eller lämnats utan prövning.

Valregistermyndigheten skall genast göra de

nödvändiga ändringarna i registret. Om besvären har förkastats eller lämnats utan prövning skall en anteckning om detta göras i registret.

Över förvaltningsdomstolens beslut att införa en person i rösträtsregistret får ändring inte sökas genom besvär.

#### 16 §

Rösträtsregistret vinner laga kraft **den 16 dagen före valdagen klockan 12.00.**

Ett rösträtsregister som vunnit laga kraft skall följas oförändrat vid valet. Rösträtsregistret anses ha laga kraft även om förvaltningsdomstolen inte har avgjort inlämnade besvär före den tid som nämns i 1 mom.

Om någon har antecknats sakna rösträtt med stöd av 14 § och anteckningen är uppenbart oriktig kan valregistermyndigheten stryka anteckningen ur rösträtsregistret, även om det vunnit laga kraft.

Den som på valdagen företer för valnämnden ett sådant beslut av förvaltningsdomstolen eller högsta förvaltningsdomstolen enligt vilket han är röstberättigad skall få rösta. Beslutet skall företes i original och originalet eller en kopia av det skall överlämnas till valnämnden.

#### 17 §

Då en person har röstat under förtidsröstningstiden antecknas om möjligt i rösträtsregistret när, i vilket val och på vilket förtidsröstningsställe han har röstat. Anteckningen kan göras av en valförrättare vid ett i landskapet befintligt allmänt förtidsröstningsställe, en valbestyrelses ordförande, valnämnden, den kommunala centralnämnden och på den kommunala centralnämndens begäran av valregistermyndigheten. Om anteckningen befinns vara oriktig kan den rättas endast av den kommunala centralnämnden eller på centralnämndens begäran av valregistermyndigheten.

Anteckningar som gäller röstning är inte offentliga förrän valförrättningen har avslutats.

#### 18 §

Efter avslutad förtidsröstning ser landskapsstyrelsen till att det ur rösträtsregistret från och med **den onsdag som infaller den fjärde dagen före valdagen klockan 19.00** skrivs ut vallängder på blanketter vars formulär fastställs av landskapsstyrelsen.

Vallängderna skrivs ut röstningsområdesvis. De innehåller rubriker för kommunen och röstningsområdet. I vallängderna införs samtliga i rösträtsregistret upptagna personer i alfabetisk ordning. För varje person införs hans fullständiga namn och personbeteckning och de

anteckningar som gjorts med stöd av 8a och 17 §§. Landskapsstyrelsen kan också bestämma, att personerna upptas på annat sätt än i alfabetisk ordning.

Landskapsstyrelsen ombesörjer att vallängderna tillställs de kommunala centralnämnderna i god tid före valdagen. Landskapsstyrelsen kan bestämma att uppgifterna i vallängderna tillställs centralnämnderna i maskinläsbar form. Landskapsstyrelsen kan också bestämma att de kommunala centralnämnderna skriver ut vallängder för röstningsområdena i kommunen.

Den kommunala centralnämnden skall se till att vallängderna står till valnämndernas förfogande innan valförrättningen börjar.

Vallängderna är inte offentliga förrän valförrättningen har avslutats.

#### 18a §

Efter att valresultatet har vunnit laga kraft skall av landskapsstyrelsen föreskrivna arkivutskrifter matas ut ur rösträtsregistret. Därefter skall uppgifterna utplånas ur registret.

#### 19 §

På kandidatlista för lagtingsval må kandidaternas antal icke uppgå till mer än en tiondedel av antalet medlemmar i valmansföreningen, ej heller överstiga antalet ledamöter som skall väljas med mer än hälften.

#### 20 §

Handling varigenom valmansförening bildas skall vara daterad och egenhändigt undertecknad av föreningens medlemmar. I handlingen skall valmansföreningens medlemmar försäkra att de är röstberättigade. Under deras underskrifter anges tydligt namn, titel, yrke eller syssla samt hemkommun.

I handlingen skall en av föreningens medlemmar befullmäktigas att vara dess valombud och en medlem att vara valombudets ersättare. Dessutom skall tydligt anges valombudets och ersättarens postadress och telefonnummer. Valombudet kan i handlingen befullmäktigas att ingå valförbund på föreningens vägnar.

Handlingen, liksom den bifogade kandidatlistan, skall tydligt uppta kandidaternas namn, uppgift om kandidats titel, yrke eller syssla, angiven med högst två uttryck. Vid sidan av eller i stället för kandidats förnamn får användas allmänt känt tilltalsnamn eller förkortat förnamn. I en handling som gäller lagtingsval anges kandidatens hemkommun. I en

handling som gäller kommunalval kan kandidatens postadress, hemby eller annan i kommunen allmänt känd geografisk bestämning anges.

-----

#### 21 §

Anhållan om offentliggörande av valmansföreningens kandidatlista görs på föreningens vägar skriftligen av valombudet eller av denne befullmäktigad person. Anhållan kan även göras av i 27 § 1 mom. avsett valombud för valförbund för de valmansföreningars del vilka sammanslutit sig till valförbund.

Till anhållan som avses i 1 mom. skall fogas handling varigenom valmansföreningen bildats samt avskrift av i 20 § 3 mom. avsedd kandidatlista vari kandidaterna skall upptas i den ordning i vilken de skall uppställas i sammanställningen av kandidatlistorna. Anhållan skall innehålla valombudets försäkran att kandidaterna är valbara och att de personer som bildar valmansföreningen egenhändigt undertecknat handlingen. Till anhållan skall dessutom fogas de föreslagna kandidaternas skriftliga medgivande jämte uppgift om den egna personbeteckningen samt deras försäkran att de inte samtyckt till att bli uppställda som kandidater för annan valmansförening.

#### 22 §

I 21 § avsedd anhållan skall vara centralnämnden tillhanda **klockan 16.00 den måndag som infaller den 34 dagen före valdagen.**

#### 27 §

Överenskommelse om bildande av valförbund skall undertecknas av valombuden för de valmansföreningar som ingår i förbundet. Överenskommelsen skall innehålla fullmakt för en av undertecknarna att vara valförbundets valombud och för en att vara hans ersättare. I överenskommelsen kan föreslås att i den slutliga sammanställningen av kandidatlistor intas en kortfattad gemensam beteckning för valförbundet. Den föreslagna beteckningen får inte vara alltför allmän, inte heller missvisande eller annars olämplig. I beteckningen kan ingå i föreningsregistret infört namn, för vars användning valmansföreningarna utverkat bevisligt tillstånd av föreningen. Centralnämnden bestämmer slutligt om beteckningen.

Föreslår valmansförening beteckning för kandidatlista som inte ingår i valförbund, gäller vad därom i 1 mom. sägs. Sådant förslag skall vara centralnämnden tillhanda **klockan 16.00 den 34 dagen före valdagen.**

#### 29 §

Medlem av eller ersättare i centralnämnd eller vederbörligen uppställd kandidat får icke vara valombud för valmansförening eller valförbund eller deras ersättare.

#### 4a kap.

#### Etablerade politiska föreningars ställning i lagtingsvalet

##### 30a §

En **etablerad politisk förening** har rätt att i lagtingsval ställa upp kandidater och anhålla om offentliggörande av kandidatlistor utan att bilda valmansföreningar.

Med en etablerad politisk förening avses en registrerad förening, vars egentliga syfte är att påverka politiska angelägenheter i landskapet och som är företräd i lagtinget eller var det under föregående mandatperiod.

En etablerad politisk förening anses företräd i lagtinget då någon kandidat invalts från en kandidatlista som uppställts under en beteckning som innehåller föreningens namn.

##### 30b §

Föreningens beslut om uppställande av kandidater till lagtinget och anhållan om offentliggörande av kandidatlistan skall fattas vid ett föreningsmöte eller på det sätt föreningens stadgar bestämmer att medlemmarnas beslutanderätt skall utövas. Beslutet kan även med bemyndigande av föreningsmötet fattas av föreningens styrelse.

##### 30c §

En etablerad politisk förening kan ha flera kandidatlistor. I den slutliga sammanställningen av kandidatlistor sammanförs de under den etablerade politiska föreningens beteckning.

Antalet kandidater på en kandidatlista är högst en och en halv gång det antal ledamöter som skall väljas. Föreningen kan inte ställa upp flera kandidater än tre gånger det antal ledamöter som skall väljas.

##### 30d §

En etablerad politisk förening kan bilda valförbund med en eller flera valmansföreningars kandidatlistor. Två eller flera etablerade politiska föreningar kan även ingå valförbund sinsemellan. Om föreningen har flera kandidatlistor kan den inte ingå skilda valförbund med olika kandidatlistor.

Antalet kandidater i ett valförbund är högst tre gånger det antal ledamöter som skall väljas.

### 30e §

En kandidatlista som uppställts av en etablerad politisk förening skall i sammanställningen av kandidatlistor ha en beteckning som innehåller föreningens namn.

Ett valförbund som innehåller en sådan kandidatlista skall ha en gemensam beteckning som innehåller föreningens namn.

### 30f §

En etablerad politisk förening skall ha ett valombud jämte en ersättare för valombudet som är gemensam för föreningens alla listor. Valombudet utses av föreningsmötet, med dess bemyndigande av föreningens styrelse eller på det sätt föreningens stadgar bestämmer. Valombudet kan vara uppställd som kandidat i valet. Valombudet har rätt att överenskomma om bildande av valförbund om inte föreningsmötet beslutar något annat.

Ett valförbund skall ha ett gemensamt valombud jämte en ersättare för valombudet. Överenskommelsen om bildande av valförbundet skall innehålla en fullmakt för ett av valombuden att vara valförbundets gemensamma valombud och för ett annat av valombuden att vara hans ersättare.

### 30g §

Då en etablerad politisk förening anholder om offentliggörande av kandidatlista skall den inlämna ett protokollsutdrag från det organ som enligt 30b § fattade beslut i ärendet till centralnämnden för lagtingsval. Protokollsutdraget skall innehålla uppgifter om kandidatlistan, valombudet och dennas ersättare. Kandidatlistan skall vara utformad i enlighet med bestämmelserna i detta kapitel samt 20 § 3 och 4 mom.

Föreningen skall samtidigt inge ett av patent- och registerstyrelsen utfärdat utdrag ur vilket föreningens registrerade namn och dess namntecknare framgår.

### 30h §

I övrigt gäller bestämmelserna om valmansföreningar i tillämpliga delar.

### 30i §

På ett beslut som en etablerad politisk förening fattat i ett ärende som avses i detta kapitel tillämpas inte bestämmelserna om ogiltighet och klander av förenings beslut.

### 31 §

Centralnämnd sammanträder på kallelse av ordföranden i god tid före valen, dock senast **den**

**måndag som infaller den 48 dagen före valdagen.** Därefter sammanträder centralnämnden den 33, 30 och 27 dagen före valdagen, valdagen, dagen efter valen samt senast den fjärde dagen efter valen. Den kommunala centralnämnden sammanträder därutöver fredagen före valdagen. Nämnderna får sammanträda även under andra dagar.

Centralnämnden för lagtingsval sammanträder därtill i den utsträckning som behövs för att fullgöra uppgifterna i 3 kap.

### 33 §

Vid sammanträde **den tisdag som infaller den 33 dagen före valdagen** behandlas anhållan om offentliggörande av kandidatlista jämte därtill fogade handlingar.

Anhållan som inte inkommit inom utsatt tid skall avvisas. Finner centralnämnd att någon skriftligen samtyckt till att vara uppställd på flera kandidatlistor gäller vad i 24 § är föreskrivet. Kan anhållan av annan orsak inte godkännas skall detta ofördröjligen meddelas valombudet.

### 34 §

Anmälan som inte inkommit inom utsatt tid skall avvisas. Kan anmälan av annan orsak inte godkännas skall detta ofördröjligen meddelas valombudet.

### 35 §

Har valombudet meddelats att i 33 § 1 mom. avsedd anhållan inte kan godkännas har han rätt att senast **den fredag som infaller den 30 dagen före valdagen klockan 16.00** komplettera anhållan till erforderliga delar, att rätta de ingivna handlingarna till de delar mot vilka centralnämnden framställt anmärkning samt att företa rättelse beträffande kandidats namn, titel, yrke eller syssla, hemort eller annan uppgift som sägs i 20 § 3 mom.

Har valombudet meddelats att i 34 § 1 mom. avsedd anmälan inte kan godkännas har han rätt att inom den tid som i 1 mom. sägs inge skriftligt förslag till rättelse av anmälan.

### 35a §

Vid sammanträde **den 30 dagen före valdagen** avgör centralnämnden ärende rörande anmärkning som framställts mot anhållan om offentliggörande av kandidatlistor eller mot anmälan om bildande av valförbund.

Kandidatlistorna, försedda med kandidaternas ordningsnummer, skall tryckas på samma sida av papperet. Listorna ordnas så att de som hör till samma valförbund uppställs under gemensam beteckning uppifrån nedåt. Är antalet kandidatlistor så stort att de måste ordnas i flera spalter skall listorna ordnas bredvid varandra i rader från vänster till höger. Listorna avskiljs från varandra så att det tydligt framgår vilka kandidatlistor som hör till respektive valförbund. Landskapsstyrelsen meddelar närmare anvisningar om formen för sammanställningen.

Preliminär sammanställning skall finnas tillgänglig för valombuden.

### 35b §

Vid sammanträde **den måndag som infaller den 27 dagen före valdagen** skall den preliminära sammanställningen av kandidatlistorna vid behov rättas. Härvid skall även bestämmelserna i 23 § iakttas. Härefter fastställs slutlig sammanställning av kandidatlistorna som trycks i erforderligt antal, för lagtingsvalet på vitt papper och för kommunalvalet på grönt papper. Vid sammanträdet har valombuden rätt att vara närvarande.

Den slutliga sammanställningen för lagtingsvalet skall före **den torsdag som infaller den 17 dagen före valdagen** i tillräckligt antal tillställas de kommunala centralnämnderna för vidarebefordran till valnämnderna. Den skall även hållas tillgänglig för valombuden.

Den slutliga sammanställningen för kommunalvalet skall inom i 2 mom. nämnd tid tillställas kommunstyrelsen och valnämnderna inom kommunen samt hållas tillgänglig för valombuden.

### 39a §

Landskapsstyrelsen skall låta trycka valsedlar och till varje röstningsområdes valnämnd sända behövt antal i slutet omslag försett med anteckning om valsedlarnas antal.

Valsedel skall ha standardformatet 148x210 mm och på inre sidan vara försedd med överskrift vari nämns vid vilket val den skall användas samt dessutom en heldragen cirkel som har en diameter av 90 mm och som vid hopvikning av sedeln blir ovikt. I cirkelns mitt skall tydligt utsatt finnas beteckningen Nr... efter vilken numret på kandidat skall antecknas.

Det papper som används för valsedlarna skall för lagtingsvalet vara vitt och för kommunalvalet grönt. Av valsedeln skall tydligt fram-

gå hur den skall vikas ihop. Sedeln skall till sin beskaffenhet vara sådan att bevarandet av valhemligheten tryggas. Valsedel får inte uppta annat än vad i denna paragraf angivits.

### 48 §

Valombuden eller av ett valförbunds valombud för varje valnämnd särskilt för sig skriftligen befullmäktigat ombud äger rätt att närvara, då röstsedlarna räknas.

### 49 §

Vid valförrättning skall föras protokoll, skilt för lagtingsvalet och skilt för kommunalvalet. I protokollet skall antecknas:

7) de valombud eller av dem befullmäktigade personer som var närvarande då valsedlarna ordnades och räknades.

### 51 §

Förtidsröstning i Postens kontor och tillfälliga förtidsröstningsställen ombesörjs av valförrättare. Posten skall senast **den fredag som infaller den 44 dagen före valdagen** till den kommunala centralnämnden anmäla namnen på dem som förordnats att verka som valförrättare vid postkontoren och de tillfälliga förtidsröstningsställena och deras tjänsteställning eller uppdrag samt, med beaktande av bestämmelserna i 51a § 3 mom., de tider då förtidsröstning äger rum.

### 51a §

Förtidsröstning sker under förtidsröstningstiden, vilken börjar **den 15 dagen före valen och avslutas den femte dagen före valen.**

Förtidsröstning på Postens kontor anordnas under den i 1 mom. nämnda perioden under kontorens öppethållningstider och på Postens tillfälliga förtidsröstningsställen under de tider Posten bestämmer. Förtidsröstning anordnas dessutom åtminstone mellan klockan 12.00 och 14.00 på kontoren och de tillfälliga förtidsröstningsställena de två lördagar som infaller under förtidsröstningstiden.

### 52 §

Vid förtidsröstning skall användas i 39a § avsedd valsedel samt valkuvert, följebrev och ytterkuvert.

## 53 §

Landskapsstyrelsen skall senast **den 27 dagen före valdagen** till de kommunala centralnämnderna översända i 52 § avsett förtidsröstningsmateriel jämte nödiga anvisningar. Centralnämnderna skall vidarebefordra förtidsröstningsmaterialet till valförrättarna och valbestyrelse i kommunen samt till dem som avser att förtidsrösta i stöd av 54e §. Centralnämnderna skall dessutom översända valstämpel till valförrättare och valbestyrelse i kommunen.

## 54b §

Följebrev skall riktas till den kommunala centralnämnden i den kommun som enligt den röstandes egen uppgift i rösträttsregistret antecknats som hans hemkommun eller, om han inte har sin hemkommun i landskapet, som hans folkbokföringskommun eller senaste hemkommun i landskapet.

Följebrev skall innehålla:

2) uppgift om den röstandes fullständiga nuvarande och tidigare namn, personbeteckning eller födelsetid och nuvarande adress.

Röstande som med följbrevet bifogar i 10 § 1 mom. avsett röstkort skall endast avge i 2 mom. 1 punkten nämnd försäkran.

## 54c §

Röstande som gjort anteckning på valsekeln skall förete sedeln hopvikt för valförrättaren eller valbestyrelsen för avstämpling och omedelbart därefter i valförrättarens eller valbestyrelsens åsyn innesluta den i valkuvertet. På valkuvert får inte några anteckningar göras.

När rösträttsregistret är i bruk på förtidsröstningsstället skall valförrättaren

1) kontrollera i registret att den röstande är röstberättigad,

2) göra en anteckning i registret om att den röstande avgett sin röst och

3) göra en kvitteringsanteckning i följbrevet. Av kvitteringsanteckningen skall framgå röstningsstället, tidpunkten för den röstandes röstning, den röstandes personbeteckning och de tre första bokstäverna i den röstandes släktnamn om landskapsstyrelsen inte bestämmer annat.

När rösträttsregistret inte är i bruk skall en förteckning över de röstande föras på förtidsröstningsstället. Landskapsstyrelsen skall trycka erforderliga förteckningar och utfärda anvisningar om ifyllandet av dessa.

Den röstande skall underteckna följbrevet och lämna det och valkuvertet till valförrättaren.

Om rösträttsregistret inte är i bruk på förtidsröstningsstället skall den röstande lämna handlingarna till valförrättaren eller valbestyrelsen tillsammans med det röstkort som avses i 10 § 1 mom. eller en annan handling som utgör grunden för rätten att rösta.

## 54d §

Valförrättaren eller ordföranden för valbestyrelsen skall i följbrevet intyga att röstningen skett på det sätt som anges i 54-54c §§. Intyget skall undertecknas av valförrättaren eller ordföranden för valbestyrelsen. När en sådan kvitteringsanteckning som sägs i 54c § 2 mom. inte görs i följbrevet skall av intyget också framgå datum och var röstningen ägt rum. Valkuvert och följbrev skall därefter inneslutas i ytterkuvertet. Har den röstande i 54c § avsett röstkort eller annan handling skall även dessa inneslutas i ytterkuvertet.

## 54e §

Den som har för avsikt att förtidsrösta i stöd av 50 § 2 mom. skall skriftligen anhänga om att erhålla förtidsröstningsmateriel hos den kommunala centralnämnden i den kommun som i rösträttsregistret antecknats som hans hemkommun eller, om han inte har sin hemkommun i landskapet, som hans folkbokföringskommun eller senaste hemkommun i landskapet. Anhållan, vilken kan göras på för ändamålet uppgjord blankett som erhålles av centralnämnden, skall tillställas centralnämnden före utgången av förtidsröstningstiden.

Sedan den röstande erhållit i 2 mom. nämnda handlingar skall han, med bevarande av valhemligheten, göra anteckning på valsekeln och därefter innesluta den hopvikt i valkuvert. Han skall fylla i följbrevet på sätt som anges i 54b § och därefter i ytterkuvertet innesluta valkuvert och följbrev. Har den röstande i 10 § 1 mom. avsett röstkort skall även detta inneslutas i ytterkuvertet. Ytterkuvertet skall genom postens förmedling eller på annat sätt tillställas den kommunala centralnämnden så att det är nämnden tillhanda **senast klockan 19.00 fredagen före valen**.

## 55 §

Kommunal centralnämnd skall senast klockan 19.00 fredagen före valen hålla sammanträde och då, utan att öppna valkuverten, granska de förtidsröstningshandlingar som inkommit till nämnden. Nämnden skall skilt behandla de förtidsröstningsförsändelser som inkom-

mit genom utnyttjande av i 50 § 2 mom. avsett förfarande. Förtidsröstningsförsändelser som inkommer för sent skall lämnas obeaktade och de får inte öppnas.

Har den som deltagit i förtidsröstning avlidit eller är han inte införd i rösträttsregistret eller vallängden såsom röstberättigad skall röstningen lämnas obeaktad. Om ett foljebrev, på vilket en sådan kvitteringsanteckning som avses i 54 c § 2 mom. inte finns, är så bristfälligt eller otydligt att det inte kan utredas vem den förtidsröstande är, skall röstningen likaså lämnas obeaktad. Vad här sägs gäller även då valkuvert är öppet eller försett med obehörig anteckning om den röstande, om kandidat eller om annat obehörigt.

#### 55a §

De godkända valkuverten öppnas vid centralnämnds sammanträde valdagen klockan 20.00. Är antalet valkuvert stort kan centralnämnd påbörja öppnandet redan klockan 15.00. Innan valkuverten öppnas skall de blandas. I nämndens protokoll antecknas antalet valkuvert. Därefter öppnas valkuverten och rösterna räknas med tillämpning av bestämmelserna om rösträkning i valnämnd.

Resultatet av rösträkningen får inte offentliggöras förrän valförrättningen är avslutad.

#### 58 §

Valsedel är ogiltig:

4) om valsedeln försetts med särskilt kännetecken eller om däri gjorts annan obehörig anteckning;

#### 64 §

I fråga om ersättare för ledamot i fullmäktige gäller bestämmelserna i 39 § kommunallagen för landskapet Åland.

#### 72 §

Vid centralnämnds sammanträden för räkande av valsedlar och fastställande av valets utgång är valombuden berättigade att närvara.

#### 74 §

Beslut varigenom centralnämnden för lagtingsvalet fastställt valresultatet får överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol inom 14 dagar från dagen då valresultatet offentliggjordes enligt bestämmelserna i 65 § 1 mom.

(valbesvär). Besvärsrätt tillkommer envar i lagtingsvalet röstberättigad, i valet såsom kandidat uppställd person, ett i 4 kap. avsett valförbund samt en i 4a kap. avsedd etablerad politisk förening som tillställt centralnämnden för lagtingsval en anhållan om offentliggörande av kandidatlista.

#### 74b §

Förvaltningsdomstolens beslut skall delgivas ändringssökanden, centralnämnden, valombuden samt landskapsstyrelsen.

Över förvaltningsdomstolens beslut får besvär anföras hos högsta förvaltningsdomstolen inom 30 dagar från delfåendet.

Har i beslutet bestämts att valresultatet skall rättas eller att nytt val skall förrättas, tillkommer besvär i 74 § 1 mom. nämnda personer och föreningar.

#### 74c §

Om val förklaras ogiltigt efter besvär skall nytt val förrättas. I sådant fall äger valförrättning rum den första söndagen efter det 50 dagar förflutit sedan beslutet vunnit laga kraft.

Valförrättning omhänderhas av valmyndigheterna i det upphävda valet. Vid nytt val skall bestämmelserna om ordinarie val i tillämpliga delar iakttas. Vid valet skall det laga kraft vunnna rösträttsregister som använts vid det upphävda valet användas i oförändrad form. Till de röstberättigade sänds inte röstkort.

#### 75 §

Beslut varigenom kommunal centralnämnd fastställt valresultatet får överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol inom 14 dagar från det att valresultatet offentliggjordes på sätt i 65 § stadgas. Besvärsrätt tillkommer envar på den grund att hans enskilda rätt blivit kränkt samt i valet såsom kandidat uppställd person, ett i 4 kap. avsett valförbund och medlem av kommun jämväl på den grund att valet icke skett i laga ordning.

Med anledning av besvär skall förvaltningsdomstolen av kommunal centralnämnd inhämta utlåtande samt de uppgifter och utredningar som befinns erforderliga. Om det överklagade beslutet inte fogats till besvären införskaffar förvaltningsdomstolen beslutet av centralnämnd som en på tjänstens vägnar till riktigheten bestyrkt avskrift i vilken skall antecknas

dagen för kungörandet av valresultatet. Grundar sig besvären på beslut av centralnämnd angående åtgärd för förberedelse av valen skall förvaltningsdomstolen på motsvarande sätt införskaffa även detta beslut.

-----  
75b §

Förvaltningsdomstolens beslut skall särskilt delges ändringssökanden, kommunstyrelsen, kommunala centralnämnden, valombuden samt, om beslutet innebär att valresultatet skall rättas eller nyval utlysas, landskapsstyrelsen.

Kommunala centralnämnden skall ofördröjligen anslå förvaltningsdomstolens beslut på kommunens anslagstavla under sju dagar.

75c §

I förvaltningsdomstolens beslut får ändring sökas av i 75 § 1 mom. nämnd person samt av kommunstyrelsen. Ändring söks hos högsta förvaltningsdomstolen inom 30 dagar från dagen för delgivningen. Anförs besvär på den grund att valet inte skett i laga ordning räknas dock besvärstiden från dagen då beslutet anslogs.

76 §

Förordnas med anledning av besvär att nytt val skall förrättas skall kommunal centralnämnd ofördröjligen förbereda valet. Vid nytt val skall bestämmelserna om ordinarie val i tillämpliga delar iakttas. Vid valet skall det laga kraft vunna rösträttsregister som använts vid det upphävida valet användas i oförändrad form. De röstberättigade tillställs inte röstkort. Fullmäktige, som utsetts genom det upphävida valet, kvarstår i sina uppdrag tills resultatet av det nya valet kungjorts.

77 §

-----  
Vid valet iakttages i tillämpliga delar stadgandena i denna lag enligt av landskapsstyrelsen meddelade anvisningar. För de vid valet utsedda fullmäktige väljs jämväl ersättare. Upprättas ett nytt rösträttsregister skall den 1 september som avgörande tidpunkt i 3 kapitlets bestämmelser ersättas med den 46 dagen före valdagen.

78 §

Har det förordnats om nyval av lagtinget äger valförrättning rum den första söndagen efter det 50 dagar förflutit sedan förordnandet utfärdades.

79 §

Har det förordnats om nyval skall bestäm-

melserna om ordinarie val gälla i tillämpliga delar. Upprättas ett nytt rösträttsregister skall den 1 september som avgörande tidpunkt i 3 kapitlets bestämmelser ersättas med den 46 dagen före valdagen.

83 §

Kostnaderna för valförrättarna och centralnämnden för lagtingsvalet erläggs ur landskapets medel. Ur landskapets medel erläggs även kostnaderna för rösträttsregistret och valängderna.

De kommunala centralnämndernas, valnämndernas och valbestyrelsernas arvoden och kostnader betalas av kommunen. Kommunen är dock berättigad att erhålla ersättning för hälften av kostnaderna för arvoden, dagtraktamenten och ersättning för resekostnader som erlagts till medlemmar, ersättare och biträden i valnämnd och valbestyrelse. Kostnaderna vid kommunalvalet för tryckning av valsedlar, tryckning av i 10 § avsedda röstkort samt valhandlingar för förtidsröstningen betalas dock i sin helhet av landskapet.

85 §

Vad i denna lag är stadgat om ett valombud gäller även dennes ersättare.

87 §

Infaller valdagen enligt 74c § eller 78 § på nyårsdagen, trettondagen, påskdagen, valborgsmässoaftonen eller första maj, pingstdagen, självstyrelsedagen, självständighetsdagen, julaftonen, juldagen, annandag jul eller nyårsaftonen skall följande söndag vara valdag.

Infaller bestämd dag enligt denna lag på helgdag eller helgfrilördag, självstyrelsedagen, midsommaraftonen eller julaftonen, gäller följande vardag som utsatt dag. Vad här sägs gäller inte utsatt dag för valförrättning, inte heller dag för inledande och avslutande av förtidsröstning eller dag för kungörande av valresultat.

Landskapsstyrelsen har rätt att vid behov flytta en i denna lag bestämd dag till närmaste lämpliga dag, om det med anledning av besvär har förordnats att nya val skall förrättas eller om det på grund av lagtingets upplösning har förordnats om nyval av lagtinget eller om landskapsstyrelsen har förordnat om verkställande av kommunalt fyllnadsval.

-----  
Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

Förberedande åtgärder för lagens verkställande kan vidtas därförinnan.

Om det under valåret 1999 inte finns teknisk beredskap att genomföra förtidsröstningen så att en anteckning om röstning under förtidsröstningstiden görs direkt i rösträttsregistret enligt bestämmelserna i 17 §, skall vallängderna skrivas ut ur rösträttsregistret genast efter att

registret vunnit laga kraft. Vallängderna skall av landskapsstyrelsen utan dröjsmål sändas till de kommunala centralnämnderna. Landskapsstyrelsen skall senast den 1 september konstatera om teknisk beredskap föreligger.

Mariehamn den 18 februari 1999

ROGER JANSSON  
lantråd

Anders Englund  
föredragande ledamot